

פטרון מערכת דעה:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
זו' האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי' ע"ה



דעה

דעה את
אלק אבך
ועבדהו

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

משנת החסידות

שיעור על פרשת שקלים
(שנת תשע"ה)

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

מסילת ישרים

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

עורו ישנים!

תרדמת הזמן
בדור הזה

עמוד ה'

כי תשא את ראש בני ישראל:

גילוי
הראשית של
כלל ישראל
ע"י השקלים
של חודש
אדר

א. באחד באדר משמיעין: ההתחדשות שבחודש ניסן מתחילה בחדש אדר
עבודת השי"ת צריכה להיות בדרך של התחדשות תמיד | התחדשות קשורה עם מידת הזריזות, כענין ה'חפזון' של יציאת מצרים, וכמידתו של אברהם אבינו | זריזות – דבקות תמידית ב'ראשית' | ראשית דקדושה – רצון ו'אין', ראשית דקליפה – חכמה ו'יש' | בקרבן התמיד נאמר 'צו' – לשון זיוון, לרמוז שגם בדברים תמידיים יש התחדשות וזריזות | התהוות עם ישראל היתה 'יש מאין', ולכן יש להם התחדשות תמידית

ב. ראשית גוים עמלק: ראשית דקליפה לעומת ראשית דקדושה
שתי דרגות ה'ראשית' מקבילים לשני אופני ההנהגה: בדרך הטבע ולמעלה מהטבע | שתי ההנהגות מושרשות בענין עץ החיים ועץ הדעת | בהשפעה הבאה בדרך 'יש מיש' יש מניעות ועיכובים, אבל השפעת של 'יש מאין' נמשך לאלתר | 'אין' דקדושה – ביטול להשי"ת מקור חיי האמת, ובס"א – העדר הקיום ואפיסת המציאות | עמלק הוא 'ראשית' גוים, ראשית דקליפה, ולכן 'אחריתו עדי אובד' |

ג. הקדים שקליהן לשקליו: הכנעת הקליפה ע"י גילוי ראשית של הקדושה
המן שמח כשנפל הפור על אחרית השנה, כי חשב להתגבר עליהם בכח 'אחריתו עדי אובד' | הכנעתו באה מכח הקשר בין חודש אדר – 'אחרית', לחודש ניסן – 'ראשית' | ה'ראשית' של כלל ישראל היא 'אחרית' המדרגה שלפניה וזהו הקשר בין האחרית לראשית | הקדמת נתינת השקלים בחודש אדר – כדי לעורר את ה'רצון' בזמן האחרית

א.

באחד באדר משמיעין: ההתחדשות שבחודש ניסן מתחילה בחדש אדר

ואכן מכח חפזון זה שנחפזו אבותינו בצאתם ממצרים נמשכת התחדשות וזריזות לכל ישראל בכל שנה ושנה בזמן הזה.

מדתו של אברהם אבינו – זריזות והתחדשות

והנה חפזון זה הוא מדתו של אברהם אבינו שמידתו היא מידת הזריזות, ככתוב (בראשית יט, כז) 'וישכם אברהם בבוקר', והיינו שהשכים לקיים את ציווי ה' מיד כשהיה הדבר ביכולתו לעשות, וכלשון חז"ל (חולין טז.) 'זריזותיה דאברהם'. ועל כן יש לאברהם אבינו שייכות מיוחדת לחודש ניסן, שבו מאיר תוקף אור האמונה שזכינו לה בעת יציאת מצרים, והרי אברהם אבינו הוא 'ראש למאמינים' (פס"ז שה"ש ד, ח), והיינו שנודרו לאחוז במעוז האמונה, והיא המתחדשת עלינו בכל שנה בימי ההתחדשות של חודש ניסן.

מתן תורה המתחדש תמיד – בזכות זריזותיה דאברהם

[וכמו כן מצוין קשר זה במתן תורה הנחשב כגמר יציאת מצרים, והוא ג"כ דבר המתחדש בכל יום מחדש, וכדפירש"י בפסוק (שמות יט, א) 'ביום הזה באו מדבר סיני', לא היה צריך לכתוב אלא ביום ההוא, מהו ביום הזה, שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום ניתנו. ובזוה"ק פירשו (ח"ב פא.) על הפסוק 'ויהי ביום השלישי להיות הבוקר' (שם

ו, ו, הובא ברש"י שם) 'בכל יום יהא בעיניך כחדשים', והיינו שבכל יום ויום יהא לאדם התחדשות בעבודת ה', ותחשב אצלו כדבר שנתחדש זה עתה, ולא ינהג בה בהתיישנות ורגילות. והזמן המוכשר לקנות מידה זו הוא בחודש ניסן, שהוא זמן של התחדשות לישראל, כנאמר בו (שמות יב, ב) 'החודש הזה לכם', והזמן מוכן לקנות התחדשות תמידית, ולכן הוא ההתחלה והראשית לעבודת השי"ת בכלל. וזה רמז גם בפסוק (שמות יג, ה) 'ועבדת את העבודה הזאת בחודש הזה' – כלומר שההתחלה לעבודת ה' היא בחודש ניסן.

התחדשות קשורה עם מידת הזריזות, כענין ה'חפזון' של יציאת מצרים

וביאור הדברים הוא, כי הנה ההתחדשות בעבודת ה' קשורה היא מאד עם מידת הזריזות, שהרי כשאדם מרגיש טעם חדש בעבודתו בכל יום, הנה הוא מקיים אותה בזריזות ובחריצות. והוא עומק ה'חפזון' שהיתה ביציאת מצרים, כמ"ש (דברים טז, ג) 'כי בחפזון יצאת מארץ מצרים', שהוא ענין ההמשכות אחר עבודת ה' בשמחה ובמהירות בלי להתעכב ולהתעצל.

מטרוני הגליון - שבט

הרב החסיד המופלג והמפואר
מוה"ר יוסף יהודה ניסענפעלד הי"ו
זכות הפצת התורה יעמוד לו ולכל משפחתו

באחד באדר משמיעין על השקלים

הנה כתיב (שמות ל, יב) 'כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם, ונתנו איש כופר נפשו לה' וכו' ולקחת את כסף הכפורים ונתת אותו על עבודת אהל מועד', ותנן (שקלים פ"א מ"א) 'באחד באדר משמיעין על השקלים', כדי שיוכלו להתחיל להקריב מן התרומה החדשה בראש חודש ניסן. ולמדו הלכה זו ממה שנאמר (במדבר כח, יד) 'זאת עולת חודש בחדשו' – אמרה תורה חֲדָשׁ והבא קרבן מתרומה חדשה, וזמנו של חידוש זה הוא בחודש ניסן שהוא 'ראשון לחדשי השנה', ולכן מקדימים ומקריבים באדר באדר (מגילה כט: וברש"י שם). ויש לתת לב לעיין במה שקבעו חז"ל את זמן נתינת השקלים בכל שנה ושנה לימי חודש אדר, ובוודאי שדבר גדול יש בעומק קביעת זמן זה בפנימיות הדברים.

בחודש ניסן זוכים לדרגת 'התחדשות' – שבו מתחילים מחדש בעבודת השי"ת

כי הנה כשם שחידוש הקרבת קרבנות הציבור מן התרומה החדשה הוא בחודש ניסן, כך הוא גם כללות עבודת ה' של כל יחיד ויחיד. כי הרי עבודת השי"ת צריכה להיות תמיד באופן של התחדשות, וכדרך שאמרו חז"ל (עי' ספרי דברים

נקודות:

כי הנה כשם
שחידוש הקרבת
קרבת הציבור
מן התרומה
החדשה הוא
בחודש ניסן, כך
גם כללות עבודת
ה' של כל יחיד
ויחיד. כי הרי
עבודת השי"ת
צריכה להיות
תמיד באופן של
התחדשות, וכדרך
שאמרו חז"ל
'בכל יום יהא
בעיניך כחדשים',
והיינו שבכל
יום ויום יהא
לאדם התחדשות
בעבודת ה',
ותחשב אצלו
כדבר שנתחדש
זה עתה, ולא ינהג
בה בהתיישנות
ורגילות

~

וזהו ענין הזריזות
וההתחדשות,
היינו כח
ההתעלות
וההתנשאות
למעלה מהסדר
הרגיל, ולהיות
של בריאה יש
מאין, שמכח
זה נמצא האדם
תדיר במדרגת
התחדשות אפילו
בעניינים קבועים.
ואע"פ שבכל דבר
הנעשה באופן
תדיר חלה בו
חוק התיישנות,
אבל אצל הזריז
גם הדברים
הרגילים הם
במצב של חידוש
בכל עת

פסוק ט"ז) - כד איתער זכותה דאברהם דכתיב
ביה 'וישכם אברהם בבוקר' (בראשית יט, כז). הרי
שמתן תורה וההתחדשות בתורה באים אף הם בזכות
'זריזותה דאברהם'.

מידת הזריזות - ההשתדלות התמידית שלא להתנתק מן ה'ראשית'

ועומק הדבר הוא, שהנה בדרגת ה'ראשית' של כל
ענין ישנה התחדשות גדולה, וטעם רב. וכנראה בחוש
שבחילת העסק בכל דבר יש חיות וחשק רב, ורק
אחר זמן מה הוא מתיישן והופך לרגילות. ודרגת
ה'זריזות' הזו היא ההמשכה התמידית אחר ה'ראשית',
והיינו החריצות וההשתדלות שלא להתנתק מן הראשית
במשך הזמן, כי הזריז רוצה תמיד למעט הזמן של
העשייה, ונמצא שהזריז האמיתי אינו זו לעולם מן
ההתחדשות שהיתה ב'ראשית', ובכל עת הוא עדיין
במצב של 'ראשית'. וזהו מידת הזריזות שנשתבחה בה
אברהם אבינו - 'וישכם אברהם בבוקר', כלומר שהוא
היה תמיד משכים ועומד במצב ה'ראשית' הנקראת
'בוקר' שהוא ראשית היום.

שתי דרגות 'ראשית': ראשית דקדושה - רצון ואין', ראשית דקליפה - חכמה ו'יש'

והנה לעומת אברהם אבינו שעבודתו ב'ראשית'
דקדושה, ישנה גם 'ראשית' דקליפה, והיא קליפת
עמלק, וכמ"ש (במדבר כד, כ) 'ראשית גוים עמלק'.
וההבדל ביניהם הוא, כי הראשית דקדושה היא
ה'ראשית' האמיתית, שהיא ראשית המציאות, אלא
שהיא נעלמת ואינה מתגלה. וכענין ספירת הכתר,
המכונה 'רצון', כי הוא כמו הרצון באדם כביכול,
שהוא יסוד וסיבת כל המידות והפעולות, אך הוא
אינו נראה וגולה כלל, שלכן הוא גם נקרא 'אין'.
ועל ראשית זו דרשו חז"ל (בר"ר פ"א, ד, הובא
ברש"י שם) 'בראשית - בשביל ישראל שנקראו
ראשית, ובשביל התורה שנקראת ראשית', כלומר
ש'ראשית' וה'רצון' לבריאת העולם היה קשור עם
ישראל והתורה שהם דבקים ב'ראשית' ובתכלית
האמיתית, שהיא קיום התורה והמצוות, שלצורך
כך נברא העולם. ולעומת זאת 'ראשית גוים' היינו
שהגוים מכירים רק ב'ראשית' של העולם הנגלה,
וזה כעין ספירת החכמה המכונה 'יש', כיון שהיא
תחילת המציאות ונגלית בממשות.

יניקת הגוים היא מאחוריים דרצון, ולכן אין להם שייכות אל דרגת 'אין'

והנה באמת הרי ספירת החכמה נמשכת ויוצאת מן
הראשית הנעלם של 'אין', וכדכתיב (איוב כח, יב)
'החכמה מאין תמצא', ומהאי טעמא כל הנבראים
שנבראו ע"י ספירת החכמה הינם באמת בטלים
לדרגת ה'אין' שלמעלה מהחכמה. אלא שייניקת
האומות היא רק מן האחוריים של הרצון, ואילו
בפנימיות הרצון אין להם הכרה כלל, ועל כן אינם
מתבטלים אליו ונראה שה'ראשית' שלהם היא רק

מידת החכמה, בחי' 'יש'. ואחוריו הרצון' פירושו,
שאין רוצים הדבר מצד עצמו רק בשביל דבר אחר,
ולא רצה הקב"ה כביכול בבריאת הגוים כתכלית
לעצמה, אלא רק כדי לשמש כאמצעי לבריאה אחרת
- שהם כלל ישראל שעלו במחשבה ב'רצון העליון'.
ובאופן זה היא גם כל מציאות הרע בעולם, שאין
בו מטרה לעצמו ומהותה אינה אלא רק כדי לשמש
את ישראל, ולכן מושרשים אומות העולם במציאות
הרע בעצם.

ומענין זה נמשכת גאווה וישותם של אומות העולם,
כי הם אינם רוצים להכיר שהויות החכמה אינה אלא
מן הרצון העליון שב'ראשית' הנעלם. וזהו שנאמר
'ראשית גוים עמלק' - בגי' ר"ם, רמז לגאווה הבאה
מכח ההכחשה על הראשית האמיתית.

חכמה - ראשית לסדר 'יש מיש', וממילא הוא מתיישן. כתר - ראשית ל'יש מאין' ומתחדש תמיד

ומהבדל זה יוצא גם החילוק בענין ההתחדשות,
שהוא מיוחד לישראל לבדם - 'החודש הזה לכם'
דייקא. כי הנה ה'ראשית' הנגלית שבספירת החכמה,
היא ראשית סדר השתלשלות העולמות באופן של
בריאת 'יש מיש'. ומפני כן שורה התיישנות בכל
הדברים הנמשכים בסדר זה, כי רק בתחילתו של
כל דבר הבא בהשתלשלות עדיין ישנה התחדשות,
אבל ככל שהוא משתלשל והולך והוא מתקרב לסופו,
הוא מתיישן והולך ומאבד את טעם ההתחלה.

משא"כ בבריאה הבאה מן ה'ראשית' הנעלם
שהוא ספירת הכתר, והיא התורה הנמשכת מהרצון
העליון, ישנה התחדשות תמידית בלי התיישנות
כלל. שהרי כל דבר המושרש ברצון, מתהווה 'יש'
מאין, וממילא עצם מציאותו מתחדשת בכל רגע,
ותמיד הוא נמצא במצב של 'ראשית'. וכמו שהאריך
הבעל התניא ז"ע (שער היחוד והאמונה פ"ב) לבאר
ענין מה שהקב"ה מחדש בטובו בכל יום תמיד
מעשה בראשית, שזהו כיון שהויות העולם הינה
'יש מאין', וכל 'יש' שנתהווה מאין אין לו קיום
מצד עצמו, ולכן צריך לחדשו כסדר בכל עת.
ונמצא שכל רגע ורגע נחשב כ'ראשית' לעצמו
וכהתחלה חדשה מאין, ומכאן זה נובעת לישראל
הדבקים בתורה התחדשות תמידית.

ב'עולת תמיד' נאמר 'צו' - לשון זירז, לרמוז שגם בדברים תמידיים יש התחדשות וזריזות

וזהו מה שמצינו שנאמר בקרבן התמיד (במדבר
כח, ב) 'צו את בני ישראל, ודרשו חז"ל (קידושין
כט.) כל מקום שנאמר 'צו' אינו אלא זירז, מיד
ולדורות. והתכוונו בזה לומר, שאע"פ שקרבן התמיד
נעשה בכל יום ויום בתמידות, בכל זאת יש בו זריזות
והתחדשות - מיד וגם לדורות, אפילו כאשר הוא כבר
רחוק מזמן הראשית, כיון שבני ישראל המקריבים
אותו דבוקים בראשית הנעלם - בחי' 'אין' - שיש
בו חידוש תמידי. ויש לרמוז זאת גם במה שכתוב

ב.

ראשית גוים עמלק: ראשית דקליפה לעומת ראשית דקדושה

בו (שם פסוק ו') 'עולת תמיד', ונודע כי תיבת 'עולת'
היא ר"ת 'ולחם ע'צלות לא ת'אכל (משלי לא, כז),
כי קרבן זה מורה על ההתחדשות והזריזות, היפך
העצלות. ולזאת תולה הכתוב את קרבן התמיד במתן
תורה כמו שמסיים 'העשויה בהר סיני', כי בקרבן
התמיד ניכרת מאד ההתחדשות של 'בכל יום יהא
בעיניך כחדשים' שקבלנו במדבר סיני.

מהות ה'חפזון' - להיות תמיד במצב של התחדשות יש מאין

ובזה ניתנה ראש ונשוב להבין מה שאמרנו
שהתחדשות זו של 'יש מאין' שייכת לחיפזון
ומהירות. כי הנה מהותם של ה'אין' וה'יש' הם
שני הפכים שאין כל דרגה ממוצעת ביניהם, וזה
נקרא דילוג כמו 'פסח' שהוא לשון של דילוג, וזה
נקרא גם כן 'חפזון', למעלה מסדר סובב ומסובב
שהולך לאט סיבה אחר סיבה.

וזהו גם עומק ענין הזריזות וההתחדשות, היינו כח
ההתעלות וההתנשאות למעלה מהסדר הרגיל, ולהיות
תמיד במצב של בריאה יש מאין, שמכח זה נמצא
האדם תדיר במדרגת התחדשות אפילו בעניינים
קבועים. ואע"פ שבכל דבר הנעשה באופן תדירי
חלה בו חוק התיישנות מאחר שהוא קיים בתמידות
כמות שהוא ואין מתחדש בו כלום, אבל אצל הזריז
גם הדברים הרגילים הם במצב של חידוש בכל עת,
כיון שהדרגה הקודמת להם היא 'אין', והם נוצרים
בכל רגע מחדש. וזהו מעלתו של ישראל, שנמצאים
תמיד אצל נקודת הראשית, וכסדר מתחדשים עצמם
באופן יש מאין, ולכן יש בהם התחדשות אפילו
בעניינים קבועים.

ראשית התהוות עם ישראל היתה 'יש מאין' - ולכן יש להם התחדשות תמידית

והכח לזכות בהתחדשות תמידית זו הנמשכת
מהדביקות בראשית האמיתית, דרגת 'אין', בא
בשעת יציאת מצרים בחודש ניסן. שהרי כל
היציאה של כלל ישראל ממצרים מכונה ג"כ
חידוש 'יש מאין', וכמ"ש (דברים ד, לד) 'או הנסה
אלקים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי', שדרשו
עליו חז"ל (מכילתא בשלה) כאדם שהוא שומט
את העובר ממעי הפרה, וביאר בזה המהר"ל
(גבורות ה' פ"ג) שישאל היו בתוך מצרים כאילו
היו מחוברים וטפלים ובטלים אליהם, ואין להם
מציאות בפני עצמם, בבחי' 'אין'. ואילו ברגע
אחד של חפזון, בשעת חצות הלילה ממש, יצאו
כל צבאות ה' מארץ מצרים, ונעשו ל'עם' מיוחד
ונפרד - בחי' 'יש', הרי שכל עצם התהוותם של
העם ישראל באה באופן יש מאין. ועל כן הוסד
החודש הזה לבני ישראל למשמרת לדורותם לבוא בו
אל דרגת הראשית ולדבוק בדרגת ה'רצון', אשר על
כך בניסן נברא העולם - בשביל ישראל שנקראו
ראשית.

הטבע באופן של סיבה ומסובב, ושורשה היא בבחי' החכמה.

בהשפעה הבאה בדרך 'יש מיש' יש מניעות ועיכובים, אבל השפע של 'יש מאין' נמשך לאלתר

ושתי הנהגות אלו נרמזו בכתוב (משלי יג, יב)
'תוחלת ממושכה מחלה לב' [תוחלת הנמשכת זמן
רב מחליאה את הלב], ועץ חיים תאוה באה [תאוה
שבאה מיד היא חיים נפש]. כי הנהגת הטבע הבאה
בדרך 'יש מיש' היא 'תוחלת ממושכה', כי המעבר

מסיבה לסיבה מתעכב זמן רב עוד ועוד, עד שיכולים
להיווצר מניעות שיעכבו את ירידת השפע, כי על
כל שלב ושלב עומדים שרי מעלה לדון מחדש אם
המקבלים ראויים לכך אם לאו, ועל כן היא 'מחלה
לב'. ואילו על הנהגה שלמעלה מסדר ההשתלשלות
נאמר 'ועץ חיים תאוה באה' מיד, כי במקום שמתגלה
הרצון - בחי' אין - נשפע כל השפע ברגע אחד,
ללא כל מניעות, וכאשר ישנו רצון ותאוה להמשיך
את השפע, הוא נמשך לאלתר בלא שום עיכובים.
[ועי' בדברי הוזה"ק (ח"א רב): על פסוק זה].

שתי ההנהגות הללו - עץ החיים ועץ הדעת

ושתי הנהגות אלו הם כנגד 'עץ החיים' (כתר) ו'עץ הדעת' (חכמה). כי הנהגה הנמשכת מעץ החיים, היא באופן שהמקבילים דבוקים תמיד במקור החיים, ואשר לכן אין בה התיישנות, כי התיישנות היא מעין טעם מיתה, היינו שנאבד החיות שבדבר, ואילו עץ החיים הוא היפך המיתה כשמו. ועל עץ זה נאמר (ירמיה יז, ח) 'והיה כעץ שתול על מים, ועל יובל ישלח שרשי וגו', והיה עליו רענו, ובשנת בצורת לא ידאג, ולא ימיש מעשות פרי, כי העץ החיים יש בו התחדשות תמידית ואינו מזדקן. משא"כ ההנהגה הבאה מעץ הדעת, שהיא הנהגת הטבע, היא בבחי' 'יש מיש', וממילא אין ההתחדשות ניכרת בה תמיד.

דרגת 'אין': בקדושה - ביטול להשי"ת מקור חיי האמת, בסט"א - העדר ואפיסה

ועומק הדברים הוא, כי הנה תיבת 'אין' יש לה שתי משמעויות: משמעות אחת היא - ענין העדר ואפיסה, ומורה על דבר שאיננו קיים, כענין מיתה. ומאידך יש לה משמעות של 'אין' דקדושה, שהוא האין הנעלם, כי 'אין' רצה לומר שאין משיגים אותו,

זרע קודש פרשת תצוה

הנה האדם לררך לראות לקשר המעשה במחשבה, כשנופל לו לאדם מחשבה טובה יראה לררך אותה ולהציאה למעשה, ועל ידי זה מקשר המעשה במחשבה, ואחרית נעשה כראשית... שילמוד האדם מזה, שלא ירף למעשה רק מחשבה טובה, וצוה מקשר אחרית בראשית המחשבה, ועל ידי זה מכניע כל המקטריגים וסמטרה אחרת שיש להם אחיזה בצחנית אחרית, ועל ידי נעושה אחרית כראשית מכניעם. זה שנאמר (במדבר כד, כ) ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד, שיתאחד צחנית אחרית שלו, אף על פי שהוא ראשית גוים, על ידי שנושן ישראל אחרית כראשית

שזו מציאות נעלית של חיי נצח שאין בהם מיתה כלל, כי דרגה זו היינו התהעלות אל שורש הבריאה אשר כל הישות אינה קיימת שם, אלא האדם נמצא שם בבחי' אין, שהוא ענין הביטול להשי"ת.

והנה הדבוק ב'אין' דקדושה, זוכה לדבוק בחיים אמיתיים, כי אע"פ שביטול זה אין בו 'ישות', מ"מ הוא הוא המציאות האמיתית. ולעומת זאת מי שאינו יכול להתעלות אל ה'אין' הנעלם, אצלו משמעות ה'אין' היא רק דבר שאיננו, ענין ביטול ואפיסה, וממילא דבוקה בו המיתה, כי אין לו שייכות כלל אל חיי נצח.

ג.

הקדים שקליהן לשקליו: הכנעת הקליפה ע"י גילוי ראשית של הקדושה

שהרי מעשה הנס של הגיירה וביטולה אירע בחודש ניסן, והיינו שהמשיכו את הארת חודש ניסן אל חודש אדר, ובכח ההתחדשות של ניסן גילו גם בחודש אדר את הראשית האמיתית. וכן יום הפורים הוא שלשים יום קודם הפסח, ובו מתחילים לשאול ולדרוש בהלכות החג.

ובזה יבואר עומק הטעם שכל חודש אדר הוא הכנה לחודש ניסן דוקא בענין משמיעין על השקלים כנ"ל. כי הנה איתא על כך בגמ' (שם) אמר ריש לקיש, גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל, לפיכך הקדים שקליהן לשקליו, והיינו דתנן באדר באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים. כי צריך שעי' שקלים הללו שמהם מקריבים את קרבן התמיד המורה על התחדשות, ייעשה קשר וחבור בין זמן האחרית (אדר) לעת הראשית (ניסן). וזהו שדייקו בלשון 'לפיכך הקדים שקליהן' - לרמוז אל ההקדמה והזריזות של כלל ישראל המושכת מן עץ החיים כנ"ל, שמכח זה באה הכנעת עמלק.

דרגת הראשית בישראל היא אחרית המדרגה שלפניה וביתר עומק, הנה כלפי חוץ נראה שהתחלת כל דבר הוא בחלק היש' הנגלה ונראה לעין שבו. אולם בצד הקדושה שיש בו קשר של אחרית כראשית כאמור, שם מתחילה כל מדרגה קודם לכן, בסוף המדרגה שלפניה. כי האחרית של המדרגה הקודמת - נעשית לראשית אל המדרגה שלאחריה, וכנודע ע"פ קבלה שמירת המלכות שהיא אחרית הפרצוף העליון, אשר מטעם זה נאמר בה (משלי ה, ה) 'רגליה יורדות מות' - כי בפשטות נראה שהיא בבחי' מות וסוף, הנה היא נעשית הכתר אל הפרצוף שתחתיה. ונמצא שבכך מקדימים ישראל את אומות העולם, כי הראשית של כלל ישראל נעוצה כבר בסיום המדרגה הקודמת, והיא קודמת אל הראשית הנגלית, שהיא דרגת הראשית של האומות.

הקדמת נתינת השקלים בחודש אדר - כדי לעורר את ה'רצון' בזמן האחרית

והנה עי"ז גבר כח ישראל על כחו של המן, כי המן אכן שקל את שקליו בחודש ניסן, שהוא ראשית השנה

עמלק הוא 'ראשית' גוים, ראשית דקליפה, ולכן 'אחריתו עדי אובד' אבל ישראל לעולם קיימים

וחילוק זה הוא המבדיל בין ישראל לעמים. כי עמלק שהוא 'ראשית גוים' בדרגת היש' כנ"ל, נאמר מיד (שם) בבמדבר כד, כ) 'ואחריתו עדי אובד', כי מאחר שראשיתו היא הישות, היפך דרגת האין שבקדושה, לכך אחריתו להיאבד, כי אחוז בו המות, ואין לו שייכות לדרגת החיים הנכונה שהיא חיי נצח. וכן השמים והארץ הגשמיים - שרק בהם מכירים אומות העולם, נאמר (ישעיה נא, ו) 'כי שמים כעשן נמלחו, והארץ ככנר תבלה, ויושביה כמו כן ימותו', כלומר שסופן להיאבד ולהיבטל.

ואילו כלל ישראל הם נצחיים, ועליהם נאמר (שם סו, כב) 'כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה' [נאמר בלשון הווה, כלומר עושה תמיד שמים וארץ חדשים] עומדים לפני נאום ה', כן יעמוד וזרעכם ושמכם, כי הם דבוקים בהתחדשות התמידית של כל הבריאה יש מאין. ועל כן ממשיך הפסוק הבא בענין 'חודש' - המורה על ההתחדשות התמידית הקיימת לעולם, 'והיה מידי חודש בחודשו ומידי שבת בשבתו, יבוא כל בשר להשתחוות לפני אמו ה'.

החדשה. אבל כלל ישראל כבר הקדימו להשמיע על השקלים בחודש אדר, שהוא אחרית השנה הקודמת, שהיא הראשית שלהם הקודמת אל ראשית הגוים, וממילא גברו עליו.

ואכן מהאי טעמא משמיעין על השקלים בחודש אדר, שהלא עבור נתינת השקלים גרידא לא היו צריכים להשמיע עליהן חודש קודם לכן, אלא היה די לשקול שקלים בניסן שהוא זמן התחלת ההקדמה מן התרומה החדשה. אלא הטעם שמקדימין להשמיע על השקלים מקודם, היינו בכדי לעורר את הרצון לנתינת ז', ו'רצון' זה הוא דרגת ה'אין' - שהוא ראשיתם של ישראל, ומעוררים זה בחודש אדר דייקא - שהוא זמן האחרית, ובכך מקשרים האחרית אל הראשית, ומאחר שהקדימו ישראל שקלי רצון אלו, כבר אין מקום לשקליו של המן.

כשיביקש המן לעלות אל שער ה' אזי באה מפלתו בחיפזון - בבחי' אחרית כראשית

ובזה נבאר גם מה שתיכף כאשר רצה המן להתעלות אל שער ה' שהוא בח' כתר - 'אין' כנודע, ואשר לכך עשה עץ גבוה חמישים, אזי נתהפך עליו הגלגל בחפזון ממש, וכדכתיב (אסתר ו, יד) 'עודם מדברים עמו וסריסי המלך הגיעו, ויבהילו להביא את המן אל המשתה אשר עשתה אסתר', ואדחכי והכי נתלה המן על עץ זה - הכל באופן של זריזות וחפזון. ולכאורה הלא עמלק 'אחריתו' הוא עדי אובד, ו'אחרית' הוא דבר הבא במתינות, ומדוע גרמה כאן ההשגחה העליונה שתבוא מפלת המן באופן של חיפזון ובהלה דייקא.

ולפי האמור מובן הדבר, דכיון שהוא רצה להמשיך את דרגת ה'אחרית' לכלל ישראל - הדבוקים תמיד ב'ראשית', אזי זה לעומת זה נמשך גם אליו בחי' אחרית כראשית, שמפלתו באה בזמן הראשית - בחודש ניסן, ובאה בחיפזון כעין הזריזות שישנה בזמן הראשית. וחפזון זה נמשך מענין שער ה' - בחי' כתר ואין, שנרמז בעץ גבוה חמישים שעשה המן באותה שעה.

נקודות:

ועל כן כאשר באים ישראל אל 'אחרית' מדרגה אחת, אזי מתחדשת שוב ה'ראשית' שלהם, והתחדשות זו מלווה אותם תמיד. וממילא כאשר רוצה הסט"א להמשיך את ה'אחרית' של העם ישראל, אזי אדרבה באה לה מפלה גמורה

~

ואכן מהאי טעמא משמיעין על השקלים בחודש אדר, שהלא עבור נתינת השקלים גרידא לא היו צריכים להשמיע עליהן חודש קודם לכן, אלא היה די לשקול שקלים בניסן שהוא זמן התחלת ההקדמה מן התרומה החדשה. אלא הטעם שמקדימין להשמיע על השקלים מקודם, היינו בכדי לעורר את הרצון לנתינת ז', ו'רצון' זה הוא דרגת ה'אין' - שהוא ראשיתם של ישראל, ומעוררים זה בחודש אדר דייקא - שהוא זמן האחרית, ובכך מקשרים האחרית אל הראשית, ומאחר שהקדימו ישראל שקלי רצון אלו, כבר אין מקום לשקליו של המן.

ואכן מהאי טעמא משמיעין על השקלים בחודש אדר, שהלא עבור נתינת השקלים גרידא לא היו צריכים להשמיע עליהן חודש קודם לכן, אלא היה די לשקול שקלים בניסן שהוא זמן התחלת ההקדמה מן התרומה החדשה. אלא הטעם שמקדימין להשמיע על השקלים מקודם, היינו בכדי לעורר את הרצון לנתינת ז', ו'רצון' זה הוא דרגת ה'אין' - שהוא ראשיתם של ישראל, ומעוררים זה בחודש אדר דייקא - שהוא זמן האחרית, ובכך מקשרים האחרית אל הראשית, ומאחר שהקדימו ישראל שקלי רצון אלו, כבר אין מקום לשקליו של המן.

א.

מצות מחצית השקל להקדש בנקודה הפנימית שלמעלה מן המספר

כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם ותנו איש כופר נפשו לה' בפקוד אותם ולא יהיה בהם נגף בפקוד אותם. (שמות ל, יב-יג).

א' בגמ' (יזנא כב) 'אמר רבי שמואל בר נחמני, רבי יונתן רמי, כתיב 'והיה מספר בני ישראל כחול הים' וכתיב 'אשר לא ימד ולא יספר', לא קשיא, כאן בזמן שישאל עושי רצונו של מקום, כאן בזמן שאין עושי רצונו של מקום. ויש להבין את תירוץ של רבי יונתן, שהרי מדובר על שני חלקים בפסוק אחד, ואין שייך לומר שפסוק זה מדבר במאמר אחד גם על 'עושי רצונו של מקום' וגם על 'אין עושי רצונו של מקום'.

ויש לפרש כי שני חלקים אלו אינם מדברים על מעשים וזמנים נפרדים, אלא שיש תמיד בכלל ישראל שני בחינות אלו. כי יש חלק בנפש כל אחד מישראל אשר בה אין הוא עובר ח"ו על רצון ה' מימיו, והוא נחשב תמיד בבחי' עושי רצונו של מקום, כמו שאמר רבי אלכסנדר בתפלתו (ברכות יז) 'גלוי ודוע לפניך שרצונו לעשות רצונך'. אכן חלק זה שבנפש הוא נקודה פנימית בעומק הלב, וחיזיונות האדם אינה תמיד מתאימה עם פנימיות זו. ולכן החלק החיצוני שבאדם נחשב בבחי' 'אין עושי רצונו של מקום', כי מצד חלק חיצוני זה שייך להיות שאיש יהודי יכשל ח"ו בעבירה על רצון ה'.

ובעומק יותר, הנה הנקודה הפנימית שבנפשות כל ישראל, יש לה רצון בלי סוף וגבול להתדבק בהקב"ה, כי היא חלק אלוך ממעל ממש, וכשם שהקב"ה הוא 'אין סוף' ובלי גבול, כך הנשמה האמיתית יש לה רצון וחשק עצום להתדבק בשורשה, ואין שום דבר המפריע ומגביל את רצונה ההוה, ולכן היא נחשבת תמיד בבחי' 'עושי רצונו של מקום'. מה שאין כן החלק החיצוני שבאדם, הוא החלק שבו האדם פועל בכוחותיו העצמיים, והוא צריך לעבוד על עצמו ולזכך את מחשבתו ודיבוריו הרגשי ומעשי שיהיו מתאימים לרצון ה'. אכן מפני שעבודה זו היא מצד האדם עצמו ולא מצד החלק אלוך ממעל שבו, לכן הרי זה נחשב בבחי' 'אין עושי רצונו של מקום' גם כאשר הוא זוכה לעבוד את ה' בכוחו, כי אין פעולותיו נחשבות להמשכה מן הרצון העליון, עד להם מעשי אנוש ותחבולותיו שהם מוגבלים, ואינם מניעים את לבחי' הרצון שהוא בלי גבול לפי שהוא נובע מאלקותו יתברך.

ומעתה יבואר ענין מצות מחצית השקל אשר באה כאשר מונין את ישראל דוקא. שהרי נתבאר כי החלק הפנימי שבנפשות כל ישראל הוא בחי' שלמעלה מן הגבול והמדמה, ולכן הוא בבחי' 'לא ימד ולא יספר', כי אין הוא עולה ונמנה בחשבון כלל. ואך ורק החלק החיצוני שהוא עבודת האדם, הוא החלק שבו יש 'מספר בני ישראל', כי הם מעשי ידי אדם הבאים בחשבון ומספר. ועל כך באה המצוה למנות את ישראל במחצית השקל, כי 'שקל' הוא בגי' נפש, וכאשר מונין את נפשות ישראל במחצית השקל דוקא, הרי זה כדי להורות על זה שהחלק שאפשר למנות ולספור אינו אלא מחצית, ומגלים בזה שיש לכל אחד חלק פנימי שהוא למעלה מן המספר. ובאה מצוה זו כאשר מונין את ישראל דוקא, כי כל מעלת הריבוי הוא דבר חיצוני, ודוקא בעת המנין רוצים להדגיש את עיקר מעלתם של כלל ישראל, שהוא הנקודה הפנימית המאחדת את כל ישראל ומוחשיבה אותם לאחד, והוא נקודת הרצון שלמעלה מן המספר.

ונקודה זו היא ענינו של משה רבינו, כי 'משה' ע"ה"ה הוא בגי' 'רצון' דהיינו 'משנה' מתעלה אל למעלה מן המספר של שמו, ומגיע אל יותר ממנין אותיותיו, שהוא בחי' הרצון שלמעלה מן המספר. והוא נקרא 'כלל דיהודא' (וה"ק ח"ב קצא), כי מצד נקודת הרצון נכללים כל ישראל כאחד. ולכן נקראים השקלים 'משאת משה' (דה"ב כד, ו), וכן אמרו חז"ל (תחומא תשא ג) כי בכל שנה ושנה משה רבינו עומד ודוקא את ראשן של ישראל כשקוראים בפרשת שקלים, והוא לפי שזה הוא ענינו הפנימי של משה רבינו, שהוא דוקא את ראשן של ישראל אל למעלה מן המספר לבחי' 'עושי רצונו של מקום'.

והנה עיקר המתנגד להתקשרות בין החלק שבבחי' ה'מספר' של כלל ישראל, אל הנקודה הפנימית שלמעלה מן המספר, הוא קל' עמלק. כי הנה נקודה פנימית זו של רצון אל ה' מתגלית על דרך ביטול אל הרצון העליון, ו'עמלק' הוא בגי' רם' כידוע, והוא מתנגד בתוקף לכל ענין של ביטול. ולכן אין הוא מסכים לכך שהחלק החיצוני שנחשב לבחי' יש' כי הוא מציאותו של האדם מצד עצמו, תתבטל ותתקשר לבחי' אין' שהוא הנקודה הפנימית הבטלה לרצון ה'. ולכן בא עמלק כאשר חקרו כלל ישראל 'היש ה' בקרבנו אם אין' (שמות יז, ו), דהיינו אם הקב"ה מתגלה עליהם בבחי' יש או בבחי' אין. והיינו שהיו היש' וה'אין' נחשבים אצלם לשני עניינים נפרדים, והוא ענין קל' עמלק המפריד ביניהם.

ולכן רצה המן מזרע עמלק להתגבר על כלל ישראל לעומת מצות מחצית השקל, כי כל ענין עמלק הוא לעומת מצוה זו המקשרת את היש עם האין. ולכן אמר המן לשקול עשרת אלפים ככר כסף לגנוי המלך ביהודים לאבדם (אסתר ג, ט) ר"ל, וכתבו התוס' (מילה טו, ד"ה ודחי) שהוא לעומת השקלים של כלל ישראל. אכן מבואר בכמה מפרשים לפי דרכם שאין זה לפי חשבון מחצית השקל לכל אחד, אלא בחשבונות של שקלים שלמים. כי כל התגברותו של המן היתה שלא יתגלה ענין ה'מחצית' של השקלים, שלא יתגלה שיש חלק פנימי שהוא למעלה מן המספר. ולכן שמח המן שנפל לו הפור בחודש שנת בו משה רבינו (שם יג), כי חשב שזה מורה על הסתלקות בחי' משה מכלל ישראל, ששוב אפשר לנתקם מבחי' הרצון הפנימי. ולא ידע כי באדר מת משה ובאדר נולד, כי התפשטות ענינו קיים בכל דור ודור בכל איש ישראל ברצונו הפנימי.

וזה שנאמר זה יתנו כל העובר על הפקודים, דהיינו שהמנין בא מצד החלק שאפשר לספור ולפקוד, ואכן 'פקודים' הוא בגי' 'עמלק' המורה על חלק היש' שבא לידי מספר. אכן נתנו מחצית השקל כדי להיות 'על הפקודים' דהיינו להתקשר בחלק הפנימי שלמעלה מן המספר, ואכן 'על הפקודים' הוא בגי' 'משח', ובה התגברו על קל' עמלק והתקשרו בבחי' 'עושי רצונו של מקום'.

ב.

ענין שקלים וכלאים להתרחק מן הצמצום

באחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים (שקלים פ"א מ"א). יש להבין מה הקשר בין מצות שקלים לאיסור כלאים, שנודמנו שניהם להיות מכריזים עליהם בזמן אחד.

ו"ל כי 'כלאים' הוא מלשון 'קלא' שהוא בית האסורים, לפי שאם מניחים יחד שני דברים נפרדים אשר טבעיהם ועניינם שונים זה מזה, הרי זה בחי' של בית הכלא לשניהם, כי אין אחד מהם יכול לנהוג כראוי לו על פי טבעו, ונמצא שהוא בבית האסורים ממש.

ומצרים היתה כולה בית אסורים גדול, שלא היה עבד יכול לצאת משם. כי פנימיות עניינם היה בבחי' כלאים, שהרי היו עובדים את הטלה (בראשית לו, ו) שהוא מקור הצמר, ומצד שני היו עובדים גם את הנילוס (רש"י שמות ד, ט) שהוא נהר פישון (רש"י בראשית כ, יא) המגדל פשתן (בר' טז, ג), ונמצא שהיו מערבים צמר ופשתים יחדיו. ולכן 'כלאים' במילואו (כ"ף למיד אל"ף יוד ב"ם) הוא בגי' 'מצרימה', כי היא היתה מקום הכלאים באמת. וזהו גם הרמז בכך ש'מצרים' הוא מלשון 'מְצָרִים' וגבולים והוא בגי' 'מספר', כי מספר הוא ענין של צמצום והגבלה, וענין כלאים הוא בית הכלא המצמצם ומגביל את מי שנמצא בו.

וזהו הקשר בין הזהירות מאיסור כלאים למצות שקלים, כי נתבאר לעיל (תורה א) אשר כל ענין מחצית השקל הוא לקשר את המספר בבחי' למעלה מן המספר, וזה הוא ענין הזהירות מן הכלאים המצמצמים ומגבילים את כוחות הנפש בבחי' מספר. ולפי שמצרים היא ענין של צמצום וגבול, לכן חלק מיציאת מצרים הוא ענין ההתעלות מן המספר, ולכן בא מתן תורה שהוא שלימות יציאת מצרים ביום החמישים. כי זו נחשב למספר הנוהג בעולם הזה, ושלימותו הוא בחשבון ז' פעמים ז', והם מ"ט ימי הספירה. אבל כלל ישראל מוסיפים והולכים בכל מושך ימי הספירה, עד שמתעלים מן המספר ומגיעים לשער החמישים

שלמעלה מן המספר. וזהו ענין השקלים הנקראים 'משאת משה' (דה"ב כד, ו), לפי שמושה רבינו זכה להשיג בפטירתו את שער ה' שלמעלה מן המספר.

ג.

צריכים לעורר את הבת קול על ענין הזיווגים

באחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים (שקלים פ"א מ"א).

עוד יש להוסיף רמז בענין הקשר בין שני עניינים אלו.

אמר הכותב (תהלים סח, ו) אלקים מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושיות וגו', אשר ענין הזיווג הוא כמו יציאה מבית האסורים. ונמצא כי כל זיווג הוא ההיפך מענין הכלאים שהוא בית הכלא כמו שנתבאר לעיל. ובכאור הדבר הוא, כי כשם שצירוף שני דברים שאינם מתאימים יחדיו הוא בית הכלא, כי כל אחד מהם אינו יכול לגלות את כוחות נפשו כראוי לו. כך ממש כאשר שנים שצריכים להיות יחדיו עומדים נפרדים, הרי זה גם כן נחשב לבית הכלא. כי שלימותו של כל אחד מהם הוא דוקא כאשר הוא מתבאר ומתאחד עם זולתו, ודוקא באופן זה יכולים כוחות נפשו להתגלות כראוי. ולכן כאשר הוא עומד יחיד בלי צירוף לזיווג הראוי לו, הרי הוא גם כן בבית הכלא. שאין כח שלו יוצא לפועל בלי כח המקבל שהוא בת זוגו. ולכן זיווג הגון נחשב כמו יציאה מבית הכלא, והוא ההיפך מבחי' הכלאים.

אכן כדי לזכות לזיווג הגון צריכים לזכות לבח השמיעה, כדי להשיג את הבת קול שיצאה ואמרה 'בת פלוני לפלוני' (מ"ק יג, א) כי אם לא כן, ומזווגים בין שנים שאין צריכים להיות ביחד, יכול הזיווג להיות ההיפך הגמור ח"ו, באופן שיהיה כמו כלאים שייכנס את שניהם לבית האסורים. ולכן היו 'משמיעין על הכלאים', שהיו מעוררים את כח השמיעה לזכות להשיג את הבת קול, ובה להניעל מן הכלאים.

וזהו גם הרמז במה שהיו משמיעין על השקלים, שהרי 'שקל' הוא בגי' 'נפש', והיו נותנים מחצית השקל להורות כי כל אחד הוא רק 'פלג גופא' (וה"ק ח"ג ג, א) וצריכים לזכות לזיווג הגון. ולכן היו משמיעין על השקלים ועל הכלאים, כי שניהם עוסקים בענין הזיווג. וצריכים לעורר בהם את כח השמיעה, כדי להשיג את הבת קול, ועל ידי זה יהיו שידוכים הגונים בכלל ישראל.

ד.

זכות קנין אברהם אבינו ויעקב אבינו בארץ ישראל

דודי זכר לי שקלי עפרון אשר שקל אב במכפל חברון (מספר לשבת שקלים).

שבת שקלים היא השבת הראשונה של הארבע פרשיות, והיא כנגד אות י' שבד' אותיות שם הוי"ה, וכנגד מילוי ע"ב (י"ד הי' שבד' מילואי שם הוי"ה), וזהו הרמז במה שמבקשים לזכור את הארבע מאות שקל כסף שנתן אברהם אבינו לקנות את הקנין הראשון בארץ ישראל, כי א' באריה"ק (ע"ה ש"ה פ"ה) שבשם ע"ב יש ד' יודין אשר כל אחד מהם כלול מ'י, ונמצא יחד כמנין ארבע מאות.

והנה הקנין השני שעשו האבות"ק בארץ ישראל, הוא כאשר קנה יעקב אבינו את חלקת השדה אשר על יד שכם (בראשית לז, יט), וזה נרמז גם כן אצל אברהם אבינו שהלך עד מקום שכם (שם יט, ו). ואכן 'עד מקום שכם' הוא בגי' 'שקל' במילואו (ש"ן ק"ף ל"ה), ותיבות אלו מתחלקות ממש כאותיות ש'קל', כי 'עד' הוא בגי' ל' במילואו, 'מקום' הוא בגי' ק' במילואו, ו'שכם' הוא בגי' ש' במילואו. ובה גם נרמזו יחד קנינו של אברהם אבינו ויעקב אבינו ביחד, כי 'עד מקום' הוא בגי' 'חברן' ומסיים ב'שכם'.

והנה המילוי של 'שקל' (י"ן ק"ף פ"ה) הוא בגי' 'קץ', וכן 'שקל' נוט' קץ' ש'ם' להושיב (איוב כה, ג), כי בשקל גזו סוד הקץ. ובפסוק הנ"ל 'עד מקום שכם' נרמז ג"כ ענין הקץ, כי ראשי התיבות עד' מ'קום ש'ים הם 'שמעו' בחי' משמיעין על השקלים, ושאר האותיות הם בגי' ר"י שהם שנות הגלות במצרים עד קץ הגאולה, ובצירוף מנין 'קץ' שבמילוי תיבת שקל כנ"ל, הרי זה בגי' ת' שהוא ענין 'ארבע מאות שקל' הנ"ל. ויהי רצון שנזכה לקץ הגאולה השלימה, ושקל נשא בבית נכון ונשא בב"א.

עורר ישנים! תרדמת הזמן בדור הזה

א. תכתב זאת לדור אחרון: 'התבוננות' בהשתלשלות העולם בשנים האחרונות
התבוננות: מה הם ה'נסיגות' בזמנינו ומהי העבודה המוטלת עלינו? | נסיגות הדור הזה קשורים להמטרה של השי"ת ב'עקבתא דמשיחא' | מדוע עשו צדיקים פעולות להביא את הגאולה בשנת תקע"ד? | במה השתנה העולם מאז המהפכה הצרפתית ומלחמות נפוליון? | איך זה השפיע על היהדות? | מצב היהדות לפני חורבן אירופה | שטפון של 'רעיונות' ו'שיטות' זרות - חורבן לכלל ישראל | לכלל ישראל לא היה כח לעמוד כנגד הנסיגות הקשים

ב. קומי אורי כי בא אורך: אור הבעש"ט הק' כנגד נסיגות הזמן
דרך הבעש"ט: אור גדול ונפלא וחיות של 'תורת חיים' | אילו היו כולם מקבלים את אור הבעש"ט באופן הנכון היינו יכולים לעמוד בכל הנסיגות | הטענה על החסידים כמו על המתנגדים | הנסיגות אינם יותר מאשר 'דמיונות' - היכן ההשכלה היום? | הסערה חלפה ואנו רואים למפרע שהכל היה דמיונות | בזמנינו רואים שאפילו חכמים ופרופסורים הם מאמינים בה' | הדור הזה: במילה אחת 'דור יתום' | בדור הזה אין לנו צדיקים כפי שהיו בדורות הקודמים | מציאות של קרירות ואדישות | העצה: לחיות בד' אמות שלו | להתעמק בתורה וספרי פנימיות ובתיקון המידות

ג. והאלקים נסה: הנסיון של זמן הזה - האינטרנט
האיך יתכן שיהיה לנו אותם הנסיגות השפלים כמו הנסיגות של אומות העולם? | אנחנו העם הנבחר שנאמר עלינו 'אתה בחרתנו מכל העמים', מתנסים בדבר שאפי' אצל הגוים הוא דבר מגונה? | זה לא 'סיבה' אלא 'סימן' מובהק שהיהדות שרויה בתרדמה גדולה | אין לנו עסק בנסתרות - רק עם אינטרנט... | צריכים להתעסק מעט בעבודת ה' בנשגבות וברוממות וממילא לא נסבול מדברים שפלים כל כך

א.

תכתב זאת לדור אחרון: 'התבוננות' בהשתלשלות בשנים האחרונות

התבוננות: מה הם ה'נסיגות' בזמנינו ומה העבודה המוטלת עלינו?

הבה נפתח ונתעמק מעט במצב שאנו מצויים בו בדורינו. הרי אנו חיים בדור הזה, וחובתנו אם כן להבין קצת מה מתרחש כאן, מהו מצב הדור בכלליות ובפרטיות, הרי כל אחד מאתנו הוא חלק מהדור, ואם כן בודאי כל מה שקורה נוגע לכל אחד בפני עצמו. ובפרט לכל מי שהוא מבקש ה', ומשתוקק להתעלות ולהיכנס לעבודת ה', הרי עליו לדעת: "מה נדרש ממנו בדור הזה? ומה עיקר עבודתו? מה העיקר שמצפים ממנו בשמים?" הרי כל דור עומד בנסיגות מיוחדים משלו, ומובן שגם אנו - בדורינו - יש לנו נסיגות מיוחדים. ויש להתבונן: מהי העבודה? בימינו, ומה חובתנו ומגמתנו בדור הזה?

דור של עקבתא דמשיחא!

הדור הזה - עדיין אין אנו יודעים עד כמה השי"ת ינסה אותנו עד ביאת המשיח - אבל זה ברור שהנסיגות בדור הזה קשורים עם המטרה של השי"ת ב'עקבתא דמשיחא'. כבר בדורות שעברו דיברו צדיקים על 'עקבתא דמשיחא' והנסיגות הקשים שיבואו. הבה נקוה אל ה' שעד כאן, שהמצב לא יהיה גרוע יותר וכדומה. אבל הזמנים הללו הם

ללא ספק זמנים של נסיגות קשים, השי"ת מעמיד אותנו בנסיגות שאם אכן נעבור אותם באופן הראוי נזכה לביאת המשיח. וכפי כמה שנעמוד ונתגבר על הנסיגות - כך נזכה שהגאולה תהיה ב'רחמים', ולא יהיה צורך בעוד 'חבלי משיח'.

מתקופתו של נפוליון עד למלחמת העולם השנייה היא תקופה אחת

כדי להבין את מצב הדור, יש צורך

הרה"ק מראפשיץ התנגד לכך בתוקף, הוא לא רצה שיתגברו הצרות. היה בזה ויכוח גדול בין הצדיקים.

לפני נפוליון היה מובדלים מאומות העולם

מה פשר כל העניין? ההסבר הוא: הם היו בעלי רוח הקודש, הם צפו שכעת מתחיל מצב חדש. עד תקופתו של נפוליון היו היהודים מובדלים מאומות העולם. הגוים שנאו את היהודים שנאה עזה, ועל כן היתה הפרדה והבדלה מוחלטת, ולא היה ליהודים שום קשר ושייכות עם אומות העולם. אפילו אם היה איזה שהוא יהודי שרצה להתחבר עמם - לא היתה לו אפשרות לכך, אלא אם כן השתמד רח"ל. אבל כל זמן שהוא לא השתמד הוא היה מובדל מהגוי באופן מוחלט. כי הגוים שנאו את היהודים שנאה עזה, ולא הניחו להם לעשות כלום. זה היה העולם העתיק, הגוים היו מאוד אדוקים בדתם, בארצות אירופה - הם היו נוצרים אדוקים, ובארצות המזרח הם היו מוסלמים אדוקים, הכמרים שלטו במלכים ובשרים, התוצאה היתה שהיהודים היו 'יהודים' והגוים היו 'גוים'.

מתחילת המהפכה של נפוליון הוחלשה שנאת ישראל בעולם

בתקופתו של נפוליון התחיל העולם החדש - האמת היא שההתחלה בעצם כבר היתה כמה שנים מוקדם יותר, אבל אז התחילה תקופה זו בפועל, העולם נעשה יותר 'מאדערן', אנשים החלו לחשוב בצורה שונה. היתה רפיון גדול בעניין הדת, התוצאה היתה שאע"פ שעל פי דתם צריכים הגוים לשנוא ולרדוף את היהודים, אבל מכיון שכבר לא היו כ"כ אדוקים בדתם, ממילא כבר לא שנאו כ"כ את היהודים. האמת היא שהם

להתבונן מעט קודם, להתעמק בתקופה שלפני דורינו - התקופה שלפני מלחמת העולם השנייה. השינויים הגדולים לא התחילו ביום אחד. זה התחיל הרבה קודם, בערך בזמנו של נפוליון, והעולם השתנה אז ממדרגה למדרגה, עד שפרצה מלחמת העולם הראשונה, ואז היתה תקופה בין שני מלחמות העולם. נמצא שמדובר כאן בתקופה אחת ארוכה, שבכלליות אפשר לומר שהיא התקופה בין נפוליון עד מלחמת העולם השנייה.

הצדיקים מאותה תקופה התאמצו להביא את המשיח

הנה ידוע שבאותה תקופה של נפוליון התאמצו מאד גדולי הצדיקים להביא משיח. הם רצו שמלחמת נפוליון כבר תהיה 'מלחמת גוג ומגוג', היה אז דיון גדול בין הרה"ק הרבי מלובלין והרבה צדיקים שהתאמצו מאוד בענין הגאולה. הרה"ק רבי מענדל מרימנוב ועוד צדיקים סברו שצריך ללכת עד הסוף. הם היו צדיקי אמת והיה להם כוחות עליונים, הם סברו שכעת צריך להביא את הגאולה בכל מחיר - אפי' אם זה יבוא בצירוף 'חבלי משיח' קשים ה". הרה"ק רבי מענדל'ע התבטא ואמר: דם יהודי ישפך עד הגארטל, אבל משיח חייב לבוא! כאן זה נגמר! אנו זקוקים כבר למשיח! לעומתו

הקדמה

וְהַחֲסִידוֹת הָאֲמִיתִי הַנִּרְצָה וְהַנִּחָקֵד רְחוּק מַצִּיּוֹר שְׂכָנָנוּ, כִּי זֶה דָּבָר פֶּשׁוּט, - "מִקְלָתָא דְלֹא רְמִיָּא עָלֶיהָ דְאִינִישׁ, לֹא אֲדַעְתִּיהָ" (שבועות מ"א ב'). רָאָה, כִּי אֵין דְּבָרֵי הַחֲסִידוֹת וְעִנְיָנֵי תִרְצָה, וְהַאֲחָקָה, וְהַתְּהַרְתָּ תֵּלֵב - דְּבָרִים מוֹסְבָּעִים בְּאֶדָם, עַד שֶׁלֹּא יִצְטָרְכוּ אֲמָצְעִים לְקַנּוֹתָם

טרם שכל הנסיונות הללו החלו, הוריד השי"ת לעולם אור נפלא, האור של הבעל שם טוב ותלמידיו הקדושים. זהו אור שלא היה בעולם מימות האר"י הק'. אם היינו זוכים להידיבק באור באופן נכון, כל הנסיונות הללו היו כעפרא דארעא! היה בידינו לעמוד ולהתגבר כנגד כל הנסיונות בנקל! יתכן שזה לא היה בעבורינו שום נסיון ויתכן אפילו שמישיח כבר היה בא בימיהם

~

אפשר לומר שבזמנינו כאילו נעלמו כל ה'אורות' מהעולם. אין לנו צדיקים כפי שהיו בדורות הקודמים. אבל את התורה יש לנו! "ואין לנו שיור רק התורה הזאת". ברוך השם שהשי"ת נותן אפשרות ללמוד תורה, וזוהי חובתינו ללמוד את כל חלקי התורה ולהתקשר אל התורה

בכל זאת שנאו את היהודים, אבל על כל פנים השנאה לא היתה כל כך גלויה. וכך השתנו פני הדברים, רוחות חופש נשבו בעולם, ואם רוצים להיות 'חפשיים' צריך לתת לכל אחד זכויות שוות, וכך התפשטו בעולם רוחות של זלזול וקלות דעת בכל ענייני הדת. בעומק לבם סברו שבאופן זה יעלה בידם לגרום ליותר יהודים לעזוב שמירת התורה רח"ל. זו היתה השיטה החדשה שלהם.

יהודים החלו להתערב בגוים

על כל פנים, התפתח 'עולם חדש', עולם של מדע והשכלה, אנשים החלו לחשוב בצורה חדשה, התחילו לתת זכויות שוות לכל האנשים, והחלה מציאות חדשה כך שהיהודים החלו להתערב ולהיטמע בין הגוים, הם כבר יכלו לקבל תפקידים מכובדים בין הגוים, והחלו לחשוב כמו הגוים וכדומה, ונעשה מצב חדש.

הצדיקים מאורי הדור, ראו את כל אשר נעשה וגם ידעו ברוח קדשם - שאלו הם הנסיונות של 'עקבתא דמשיחא'. הם הבינו שכאשר נותנים 'זכויות' ליהודים ונעשה 'תערובת', אז מתחילים הנסיונות.

ההמצאות הטכנאלוגית של ה'חכמות חיצוניות'

בהמשך נתן השי"ת רשות שהמתעסקים ב'חכמות החיצוניות' ינחלו הצלחה גדולה מאד, העולם התקדם והתפתח בצורה נפלאה גם מבחינה מעשית, ועלה בידם לפתח המצאות חדשות שישו את כל הצורה של העולם ללא היכר. האמת היא שאדם יכול להתבונן ב'חכמת הטבע' ומתוך כך

השאלה היא: מה רצה השי"ת מכלל ישראל? הלא באמת לא היה להם הכח לסבול נסיונות קשים כאלה? מדוע הוא שולח לנו נסיון - אם אין לנו את הכוחות להתגבר ולעמוד בו.

עם אור הבעש"ט היו יכולים להתגבר על הכל

התשובה לשאלה זו אינה כל כך קשה - היא ברורה מאוד: עוד טרם שכל הנסיונות הללו החלו, הוריד השי"ת לעולם אור נפלא, האור של הבעל שם טוב ותלמידיו הקדושים. זהו אור שלא היה בעולם מימות האר"י הק', והגם שקשה לומר, אבל ייתכן שאפילו עוד יותר מזה. אם היינו זוכים להידיבק באור באופן נכון, כל הנסיונות הללו היו כעפרא דארעא! היה בידינו לעמוד ולהתגבר כנגד כל הנסיונות בנקל! יתכן שזה לא היה בעבורינו שום נסיון ויתכן אפילו שמישיח כבר היה בא בימיהם.

האשמה איננה של המתנגדים

כאשר המדובר שלמרבית הצער לא כל העולם נהיו חסידים, אין הכוונה להאשים את המתנגדים, כי החסידים אשמים בכך בדיוק כמו המתנגדים, מפני שאילו החסידים היו באמת חסידים לא היו מתנגדים, אך למרבה הצער החסידים גם לא היו חסידים באמת. אי אפשר להאשים אף אחד, ובודאי לא צדיקים וגאונים חס ושלום. אבל כאשר מדברים ממצב העולם, המציאות הקשה היא שהעולם לא זכו להתדבק באמת באור הגדול והנפלא. הגר"א הקדוש גם היה אור גדול. אילו זכינו היה גם הגר"א חלק מהאור של הבעל שם טוב! הכל היה משתלב לדרך אחת, הגר"א היתה לו דרך מיוחדת בעבודת ה', אבל גם דרכו היתה מתחברת לדרך והענין שהבעש"ט הוריד לעולם. זהו אור גדול ונפלא, שהצדיקים אמרו שהיתה בחינה של 'אורו של מלך המשיח'.

לראות יותר את 'גדלות הבורא', ולהתקרב אל ה' יותר ויותר. אבל היצר הרע יש לו את הדרכים שלו, והוא הצליח לעשות 'כלבו' גדול... הוא קישר שני דברים שאין להם שייכות זו לזה. הוא פיתה אותם לאמר: אם אתה לומד 'חכמות חיצוניות' מוכרח אתה להיות 'אפיקורס'! הגם שבמעט התבוננות אדרכה חכמת הטבע מביאה לידי חיזוק באמונה, אבל היצר הרע הפך את המצב, עד שרובם ככולם של 'חכמי הטבע' התחברו לשיטות אפיקורסיות, וממילא נעשו גם הם אפיקורסים וכופרים בעיקר.

שטפון של 'רעיונות ו'שיטות' זרות - חורבן לכלל ישראל

התפתחות העולם הביאה אותם למסקנה שהם חכמים ונבונים יותר מקודמיהם. ומתוך כך התחדש מהלך חדש של מחשבה שנקרא אצלם "לחשוב ברוח הזמן". זה הביא עמו שטפון של 'רעיונות' ו'שיטות' שונות ומשונות עד שרח"ל קרעו קרעים גדולים מכלל ישראל ועקרו קבוצות גדולות וקהילות שלמות. הנסיונות היו גדולים וקשים רח"ל. זה היה רוח הזמן - שכל אחד יהיה לו 'שיטה', והתפשטו אז רוחות שונות ושיטות על גבי שיטות, אלו נעשו 'משכילים', ואלו נעשו 'קומוניסטים' אלו 'סוציאליסטים' ואלו 'ציוניסטים', באותה תקופה כמעט לא היה בית שלא נשבו בו הרוחות הללו. וכאמור על כן הצדיקים - שכבר חזו מראש את כל אשר יהיה - רצו להביא את המשיח לפני שיגיעו הנסיונות הקשים והמרים הללו.

'ציונות' - רעיון של לאומיות ככל העמים

מי שמכיר מעט הסטוריה יודע, שכל המושג

ב.

קומי אורי כי בא אורך: אור הבעש"ט הק' כנגד נסיונות הזמן

של 'ציונות' רח"ל, אינו יותר מאשר 'לאומיות' ו'נאציאליזם'. אין לזה שום קשר עם 'ארץ ישראל', זו היתה אז הרוח שהתפשטה בקרב כל האומות באותה תקופה - להיות 'לאומיים' ו'נאציאליזם'. אחרי מלחמת העולם הראשונה ניתנו זכויות ועצמאות (ועלבטסטשטענדייט) לכל האומות, כל אומה נעשתה עם בפני עצמה וקיבלה חבל ארץ וזכות להקים מדינה בפני עצמה. ושיטת הציונות לא היתה יותר מרעיון נכרי שתורגם לעברית, שום דבר לא יותר מזה.

לא היה להם כח להתגבר נגד הנסיונות

התוצאה היתה למרבה הכאב והצער קשה מאוד: כלל ישראל לא היו מוכנים ומסוגלים לעמוד בנסיונות קשים ומרים שכאלה! הרבה פעמים שולחים מן השמים נסיונות כעונש: היה עליך להתכונן מקודם - ולהכין כוחות לעמוד בנסיונות! אבל לדאבון לב לא היו כלל ישראל מוכנים לסבול ולהלחם כנגד הנסיונות הללו, והתוצאה היתה שהם נכשלו בנסיונות.

שני מלחמות העולם - עונש מן השמים

נו, אם נכשלים, אז התוצאה היא 'חרון אף' רח"ל. ואז פרצה מלחמת העולם הראשונה, וכלל ישראל סבלו צרות נוראות ואימונות, לכאורה היה מקום לחשוב שכלל ישראל יתעוררו לתקן ולשפר דרכיהם. אבל למעשה המצב הרוחני נהיה רק גרוע יותר. עד שבא על כלל ישראל חרון אף נורא ופרצה המלחמה האחרונה, הצרות היו נוראות עוד יותר, (ראה בענין זה בגליון הקודם).

מערכה גדולה כנגד כלל ישראל שהיו שרוים במצב הגדול ביותר של עניות ודחקות, ולאידך בצד השני באו והראו הצלחות גדולות וחכמות נפלאות, כל ה'אורות' של התורה היו נעולים בפני רוב המון העם, הם אפילו לא ידעו מכך, וכתוצאה מכך לא היה להם כח להלחם כנגד כל החכמות החיצוניות.

אמת, אין ספק שגם אז היתה בחירה, הרי סוף כל סוף לא אלמן ישראל, היו צדיקי אמת, ואלו שרצו להישאר יהודים נאמנים וכשרים היה להם יכולת כזו, אבל הנסיונות היו גדולים וקשים מאוד.

בזמנינו כל ה'שיטות' הללו התבטלו לגמרי

בסיום מלחמת העולם השנייה הסתיימה אותה תקופה, והחלה תקופה חדשה עם סוג חדש של נסיונות. ולפני שנתחיל לבאר את מצב דורינו, צריך כאן להתבונן בנקודה נוספת.

למעשה, אם אנו מתבוננים במבט לאחור, נראה שלא צריך להתפעל מהיצר הרע, מפני שכל ה'שיטות' שלו הלכו לאיבוד באופן מוחלט! היום אין כמעט שום 'משכיל' ושום 'קומוניסט', כל השיטות הללו שקרעו קרעים גדולים מכלל ישראל התבטלו לגמרי.

לא צריך להיות 'פושע ישראל'

באופן כללי, כל מהלך המחשבה שחשבו באותם ימים - שזה היה עיקר הנסיון הגדול - שסברו שאם מישוה יודע מעט חכמות חיצוניות, אם מישוה נעשה רופא, הוא כבר צריך להיות 'פושע ישראל', כאילו הפושעים הם החכמים והם יודעים ומבינים, וממילא צריך כל אחד להיות פושע ישראל. ברוך ה' בזמנינו התברר שזה שקר, היום קיימים חכמים גדולים בחכמות חיצוניות, פרופסורים גדולים - שיודעים היום הרבה יותר ממה שהפושעים דאז

- ובכל זאת הם מוסרים את נפשם על היהדות! הם עוזבים את בתם ואת עמם ומולדתם ובאים במסירות נפש לחזור בתשובה, ואפי' להתגייר. הם חיים בעניות גדולה ומתמייגעים על דף גמרא, כדי להבין את דברי 'אביי ורבא'.

הפרופסורים הגדולים - מחיים את נפשם עם התורה

צריכים להעיר האפיקורסים של הדור העברי, שייצאו מקברם ויראו את כל זה... יושבים עשרות אלפים - ואולי אפילו יותר - מהמקומות הגרועים ביותר, מהטומאות הגדולות ביותר בעולם, ומהחכמים הגדולים בעולם, והם יושבים ליד 'גמרא' ליד 'ספרי חסידות', והם מחיים את נפשם. הם מכריזים ואומרים 'משה אמת ותורתו אמת'. כך זה עם כל הנסיונות, ברגע שהסערה חולפת ועוברת, הכל נעצר ונעשה שקט.

הדור הזה: במילה אחת 'דור יתום'

הבה נתקדם לעבר דורינו, ולהתבונן מה מתרחש בעולם בזמנינו. אם נרצה להגדיר את המצב, אפשר לומר זאת במילה אחת 'דור יתום'. זהו דור שאפשר לומר: **מי שרוצה להיות עובד ה', יש לו רק עצה אחת: שיעשה לו ד' אמות לעצמו, ולהשקיע עצמו בתורה הן בעומק והן בעיון, הן ברוחב ובנקיאות - בכל חלקי התורה.** ועל כן צריך אדם לשאוף שכאשר יגיע הזמן הראוי - לאו דווקא עבר עכשיו, כל דבר יש לו הרי את זמנו המתאים - אבל צריך להתהלך בהשקפה ובשאיפה שיפתחו לפניו 'כל אוצרות התורה', שיוכל לפתוח זוה"ק וכתבי האר"י ולכוין את הכוונות בתפלה וכו'. מפני שכל האורות של התורה הק' ניתנו לנו מאת השי"ת כדי שנוכל לנצח את החושך הגדול של עקבתא דמשיחא.

בזמנינו אין לנו אורות הצדיקים

אפשר לומר שבזמנינו כאילו נעלמו כל האורות מהעולם. אין לנו צדיקים כפי שהיו בדורות הקודמים. אחרי המלחמה נשאר רק שארית הפליטה, שרידי אש שבקושי ניצלו מהמלחמה, והיום לאחר יותר משבעים שנה אחר כך גם זה כבר אין. נכון, אין ספק שגם היום ישנם צדיקים, לא אלמן ישראל, אבל אין שום דמיון לצדיקים שהיו בדורות הקודמים. היום אין מציאות של צדיק דוגמת הרה"ק מבעלזא זי"ע וכדומה, אין בדורינו צדיקים כאלה.

אורות התורה קיימים בדורינו

אבל את התורה יש לנו! 'ואין לנו שיוור רק התורה הזאת'. ברוך השם שהשי"ת נתן אפשרות ללמוד תורה, זוהי חובתנו ללמוד את כל חלקי התורה ולהתקשר אליה תהוה"ק. אדם שיש לו שאיפה שיום אחד יהיה לו שייכות עם פנימיות התורה ועם האורות העליונים, צריך להיות כלי מוכשר לכך, וכפי שכבר ביארנו מקודם ש"דרך ארץ קדמה לתורה", ועל כן צריך לפתוח ספרי מוסר

הקדמה

וְאֶחָדִים יִבְנֶהוּ יוֹתֵר אֶל הַקֶּדֶשׁ, דְּהֵינִי לְיִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְדוֹשָׁה, מִהֶם בְּפִלְפּוּלֵי הַתְּלָכוֹת, מִהֶם בְּמִדְרָשִׁים, מִהֶם בְּפִסְקֵי הַדִּינִים. אֲךָ מַעֲשִׂים יִהְיוּ מִן הַמִּין הַזֶּה, אֲשֶׁר יִקְבְּעוּ עֵינָיו לְיִמּוּד עַל עֲנִינֵי שְׁלִימוֹת הַעֲבוּדָה

וללמוד בהם: "מהו האהבה ומהו היראה", והאין לעבוד ולתקן את המידות וכדומה.

תרדמת העולם

אבל צריך לדעת: בחוץ נושבות רוחות זרות, העולם מגושם ביותר, עולם שבו מתהלכים אנשים שלא ראו שום אור מימיהם. אפשר לראות תלמידי חכמים ואברכי כולל שאינם יודעים כלל איך להביט בהשקפה נעלית על דבר שבקדושה. הם חיים בקטנות וביאוש, ואין להם שום חיות.

למשל: אם נדבר אודות 'צדיק אמת', הוא יאמר לך: "מעולם לא שמעתי על המושג 'צדיק אמת'. שמעתי רק מהמושג אדמו"ר - אבל לא מהמושג 'צדיק'. או למשל: אם מדברים עם אברכי כולל על תכלית החיים, הוא לא יודע מה רוצים ממנו... הוא מעולם לא שמע את המילה 'תכלית' ואינו יודע ממה מדברים. זהו דור מגושם מאוד. **יש קריירות גדולה בכל התחומים, כאילו שפכו על כל הדור מים קפואים שלא יוכלו לזוז ממקומם... או שנתנו לכולם סם מרדים, וכולם נרדמו ושקועים בשינה עמוקה... לא מרגישים כלום,** ואין שום הבדל כך או כך, אתה יכול להיות צדיק ואתה יכול להיות רשע. בקיצור: שום דבר אינו כמו שצריך להיות.

הוא לא מתכוין לכך באמת - לא חטאיו ולא לחזרתו בתשובה

בדורינו קיימים למרבה הצער בחורים רבים שנחלשו ועוזבים את דרך התורה ר"ל. קיימים גם רבים שעוסקים להחזירם בתשובה, ורבים מהבחורים הללו - ואולי אפילו רובם - חוזרים בתשובה ושבם לדרך התורה. אבל לפי דעתי: **מהחזרה בתשובה אפשר עוד יותר לראות את שפלות הדור - מכך שהרבה עוזבים את הדת.** בדורות הקודמים כאשר אדם עזב את הדת, הוא ידע מה שהוא עושה, הוא הבין שזה לא פשוט, הוא הולך לעזוב את הדת - ה' ירחם - והוא החליט החלטה שהוא הולך לעזוב את הדת. לאחר שהוא החליט כך, הוא התנתק מהיהדות רח"ל. אבל היום ייתכן שיחלד לקיים מצוות וזה לא מעלה ולא מוריד, הוא מעולם לא עזב את הדת ומעולם לא חזר... כאן הוא הולך לאינטערננט ומתעסק בכל התועבות שבעולם, ולאחר מכן הוא נוסע למקומות הקדושים... הוא מוכר את נשמתו, ללא הבדל בין זה לזה. מפני שהוא חתיכת 'פלאסטיק' - הוא לא אדם... זה ה'רוח' שמקיף את כל הדור. אפשר להגדיר זאת בקצרה: 'שום דבר אינו שום דבר'...

ג.

והאלקים נסה: הנסיון של זמן הזה - האינטרנט

מדוע מיהרה לעשות את העגל?

הרי זה ממש כפי שהיה ב'מעשה העגל' שנחשלו בו בני ישראל. כשאנו חושבים על זה היום, אין אנו מסוגלים להבין את מעשה העגל: יהודים כבר האמינו כל כך הרבה פעמים, הרי בקריעת ים סוף הם הכריזו: **'ה' ימלך לעולם ועד'** (שמות טו, יח). האמונה היתה ברורה ובהירה אצלם כאור היום, כבר במצרים הם זכו להגיע למצב של 'ויאמץ

העולם בזמנינו - עולם גולם...

כל העולם בזמנינו הוא 'עולם גולם'... היצר הרע יכול לבלבל את הדעת באופן נורא. אדם אחד מתחיל איזה דבר, ותיכף נמשכים אנשים רבים אחר זה ונעשה מהו 'סטייל' שלם וכולם רודפים אחריו. מאבדים לגמרי את השכל, ואפילו לא יודעים היכן זה התחיל והיכן זה נגמר, ממש רוח סערה של 'עולם גולם'.

(גארנישט איז גארנישט). כאשר מדברים על צניעות, הוא מנענע לך בראשו, הן! וכאשר מדברים מהחומר של דבר עבירה - הוא שוב מנענע לך בראשו. מדברים מהחשיבות הנפלאה של דבר מצוה - והוא שוב כל כך שווה נפש. מפני שהכל אצלו 'שום דבר' ולא נחשב כללום. המציאות בעולם היא ריקנות מכל טיפה של חיות, הכל כלום, מצב הדור הוא ממש פלאי פלאים.

לקחת את עצמו בהחלטה חזקה

נמצאנו למדים שכדי לא להסחף אחר רוח העולם והמצב הריקני הזה צריך מבקש ה' להשקיע את לבבו ורצונו שלא להיגרר אחר מצב זה, ואז יראה שיזכה לסייעתא דשמיא נפלאה, "בא לטהר מסייעין אותו", הוא יראה עד כמה יזכה להתעלות. זו צריכה להיות החלטה חזקה ומוחלטת. החלטה שבלא עבודת ה' לא שייך לחיות בעולם! אני רוצה להיות עובד ה' אמיתי ללא שום פשרות! בודאי צריך אדם להתעלות מדרגא לדרגא - אי אפשר להשיג מדרגות עליונות בבת אחת - אבל צריך להמשיך וללכת בקביעות וברצינות, ולעלות מעלה מעלה.

התעלות בקביעות מעלה מעלה

הוא מחליט להגיע לתיקונו, והוא מתבונן הלכה למעשה: מה עלי לעשות? אני צריך לרכוש התמדה גדולה בלימוד התורה, עלי לקבוע זמן ללימוד מוסר, להשקיע כוחות בתפלה, אני צריך ללמוד הלכה כדי שלא אכשל בדבר הלכה, לכל הפחות אלמד משנה ברורה וכדו', וכן הלאה. להיות ער להתבונן סביב מה הוא צריך לתקן בעצמו, לפעמים הוא צריך לעבוד יותר על איזה מידה מסוימת, ולפעמים הוא מבין שצריך להוסיף איזה זהירות או מנהג טוב. **בקיצור: הוא חי, הוא 'הולך' שמתעלה בקביעות מעלה מעלה.**

בחור יכול ללמוד פנימות מחסידות

אם אדם ידבק א"ע בתורה, אז השי"ת יפתח לו שערי תורה. לדוגמה, בחורים אינם לומדים קבלה - אבל הוא יכול ללמוד עומק שבחסידות, כספרי המהר"ל, שפת אמת, רבי צדוק, בני יששכר וכדומה. צריך לקבוע קביעות ללמוד חסידות, זה לא צריך להיות לימוד שנמשך זמן רב. אבל צריך שיהיה לו סדר קבוע, שבו יקנה ידיעות בחסידות, הוא יקנה ידיעה אודות המושגים 'עשר ספירות', 'שבירת הכלים', מה התרחש ב'חטא עץ הדעת', ומהו 'מיעוט הירח'. אפשר ללמוד בספר דרך ה' להרמח"ל, ולהגות בו עד שמבינים את הענינים היטב. כשלומדים את הענינים הללו מבינים בצורה אחרת את דברי חז"ל, ומקבלים תמונה חדשה על העולם. **מקבלים מבט של גדלות על העולם, ובודאי שכל זה צריך להיות בצירוף 'עבודה' של לימוד התורה וקיום המצוות בזהירות רבה.**

נקודות:

אפשר להגדיר הדור הזה בקצרה: 'שום דבר אינו שום דבר'... (גארנישט). כאשר מדברים על צניעות, הוא מנענע לך בראשו, הן! הן! וכאשר מדברים מהחומר של דבר עבירה - הוא שוב מנענע לך בראשו. מדברים מהחשיבות הנפלאה של דבר מצוה - והוא שוב כל כך שווה נפש. מפני שהכל אצלו 'שום דבר' ולא נחשב כללום. המציאות בעולם היא ריקנות מכל טיפה של חיות, הכל כלום, מצב הדור הוא ממש פלאי פלאים

~

בחור שגומר בדעתו ועושה החלטה חזקה שהוא רוצה להיות עובד ה', והוא משקיע את עצמו בתורה וחסידות, יש לו כלים להתגבר כנגד הנסיונות של הדור. יש לו כוחות אדירים לא להימשך אחר רוחות הזמן של העולם

מפחד? הרי יש לך הכל? המן ממשיך לרדת ולא חסר לך שום דבר, למה אתה צריך לעשות את העגל כבר עכשיו, אתה לא יכול להמתין מעט?

זה היה סטיל...

אלא הוא הדבר אשר דיברנו: היתה מהומה ואנדרלמוסיה גדולה, הערב רב עשו מהומה גדולה בעולם, הם צעקו והרימו קול זעקה, זה בא בטענות וזה צעק, ושלישי בא ואמר 'דעות והשקפות' ואז... **וַיֵּצֵא הָעֵגֶל הַזֶּה**, כך דרכו של היצר הרע, כך הוא עובד.

בראתי תורה תבלין

אבל בחור שגומר בדעתו ועושה החלטה חזקה שהוא רוצה להיות עובד ה', והוא משקיע את עצמו בתורה וחסידות, יש לו כלים להתגבר כנגד הנסיונות של הדור. יש לו כוחות אדירים לא להימשך אחר רוחות הזמן של העולם.

הנסיון של האינטרנט הוא סימן על כל המצב הדור

לאחרונה מדברים הרבה אודות הצורך לקיים אסיפה גדולה 'כינוס כלל ישראל' בענין האינטרנט. (שיעור זה נאמר בתקופה שלפני האסיפה הגדולה 'כינוס כלל ישראל' כנגד הטכנולוגיה, שבה עשתה מהפכה בכלל ישראל). אין ספק, בודאי צריך לעשות כמה שיותר כפי היכולת, ומצוה גדולה לצאת במלחמת חרמה נגד זה. אבל לעניות דעתי האינטרנט דומה לדברים שדיברנו בנושאים דלעיל. זהו 'סימן' לא 'סיבה' מראים לנו מן השמים לאיזה דיוטא תחתונה הגענו שזה מהווה עבורנו נסיון בכלל. דבר שפל שכזה, שאפילו הגוים הנוצרים האדוקים נלחמים בו, הכמרים הנוצרים הקימו ארגונים כדי להלחם כנגד האינטרנט. כלומר שזה מגונה ומבזה אפילו אצל רבים שבין אומות העולם. וכי זה צריך להיות נסיון בעבורינו? לפתע אנו מוצאים את עצמינו בנאותם נסיונות שבהם מתנסים אומות העולם ח"ו, מה קורה כאן? **אנחנו העם הנבחר שנאמר בנו 'אתה בחרתנו מכל העמים' מתנסים בדבר שאפילו אצל גוי הוא דבר מגונה?**

הנסיון זה בא מפני שהיהדות בתדרמה

אלא ביאור הענין הוא: שזה לא התחיל כאן! כאמור בודאי צריך לתקן את זה, זוהי פריצה שצריך לגדור, אבל זה לא התחיל כאן, זה התחיל ביסודות, כל היהדות נכנסה לתדרמה עמוקה. אפשר לדבר עם 'אנשים חשובים', והם אינם יודעים מהו טעם של שבת, וכמובן שגם אינם מחנכים את ילדיהם לכך, מפני שאינם יודעים כלל איך להעביר זאת לילדיהם. הם אינם יודעים שהשבת היא 'נועם הנשמות', הם אינם יודעים **שיש לנו תורה שהיא 'תורת חיים', תורה שכולה אור, כולה חיים, כולה מתיקות, כולה דביקות, אה! א מחיה! אנחנו 'עם מדושני עונג'.** אין להם שום מושג מכל זה.

אם מדברים אודות איזה מושג נעלה ונשגב בתורה, הם אומרים תיכף: "אה... זה לא, אינני יודע ואינני רוצה לדעת". ישנם הרבה 'מגידים', יהודים יראים ושלמים מרביצי תורה, אך כשהם באים להזכיר איזה ענין נשגב, ה'סוד' של מצוה, או כל ענין אחר נעלה, הם מרגישים צורך להתנצל ולומר: "כמובן, שאין לנו שום שייכות לכל הענינים הללו! כמובן, שאין לנו שום השגה בזה! אלא שכתוב כך וכך..."

אין לנו עסק בנסתרות - רק עם אינטרנט...

אני לא מבין: מה הכוונה שאין לך שייכות עם הדברים הללו? הרי כן צריך שיהיה לנו שייכות עם כל זה! זה לא 'תירוץ' אלא 'קושיא'! נו, בודאי, אם 'אין לנו עסק' עם הדברים הללו - אז יש 'עסק' עם האינטרנט... ואחר כך אתה צריך להילחם כנגד דברים פחותים ופסילים. אם אתה מתרחק מהאור של התורה ועל כל דבר נשגב אתה אומר אין לנו עסק בנסתרות, הנה הסוף היא, שתצטרך להתמודד עם הקצה השני, היינו עם כל תועבות הגויים.

אתם קרבים היום למלחמה

מסקנת הדברים: מתרחשת כאן מלחמה איומה עם הסטרא אחרא, ומי שיחליט בנפשו החלטה חזקה להיות עובד ה', הוא יגדל ויתעלה מדרגא לדרגא, השי"ת בודאי יעזור לו, ויקויים בו 'בא לטהר מסייעין אותו'.

הרבי אל אביו הק', ואמר לו: 'אליעזר, מוז פארן קיין קאזניץ'! (אליעזר, מוכרח לנסוע לקאזניץ!), ענה לו הרבי: 'מוזן פארן' (הוא אכן יהיה מוכרח לנסוע).

ויהי כאשר ניגש הרה"ק מראפשיץ לקבל ברכת פרידה מהרבי מלובלין, שאל אותו הרבי: 'וואס הערט זיך מיט אליעזר? אליעזר פארט אויך?' (מה נשמע עם אליעזר? האם גם הוא נוסע?). ענה הרה"ק מראפשיץ: 'ניין, אליעזר איז נאך א אינגערמאנשיץ, גענוג חסידות! זאל ער זיצן און לערנען!' (לא, אליעזר הוא עדיין אברך צעיר, מספיק חסידות! שישב וילמד). אמר לו הרבי: 'זאלסטו וויסן, דיין אליעזר איז שוין א פערטיגע כלי, ס'פעלט אים נאך אזוי פיל - והראה באצבעותיו ממש משהו - אז ער וועט פארן קיין קאזניץ און קענען קאזניצער מגיד, וועט ער ווערן א אדם השלם' (דע לך, אליעזר שלך הוא כבר 'כלי' גמור, חסר לו רק עוד קצת ממש. ואם יסע לקאזניץ, ויכיר את המגיד מקאזניץ, יהיה בזה לאדם השלם). ואכן נסעו יחדיו לקאזניץ. והיה כ"ק מרן רבינו אומר, כי בזה קיבל הרה"ק הסכמה ו'סמיכה' מאת הרבי מלובלין.

ויסע הרה"ק מראפשיץ עם בנו הרה"ק מלובלין, ויבואו לקאזניץ. והנה בליל שב"ק הכניסו את המגיד לביהמ"ד על מטתו, כי היה אז לעת זקנותו ושכב במטה ברוב חולשה. והמגיד כיבד את הרה"ק להתפלל קבלת שבת לפני התיבה, אע"פ שהיה אז אברך צעיר לימים. [הרה"ק היה בעל תפלה נפלא, ואף יש כמה ניגונים שחיבר]. ניגש הרה"ק אל העמוד, אבל מרוב יראה לא היה יכול לפתוח את פיו. וכך סיפר זאת הרה"ק שנים רבות אח"כ לבניו, ואמר להם: 'איך בין צוגעגאנגען צום עמוד, האבן די ציין מיר געשאקלט, איך האב נישט געקענט עפענען דאס מויל, איך האב געוואוסט אז דא אין דעם בעטל ליגט א איד וואס ער קוקט גלייך ארויף אין הימל' (ניגשתי אל העמוד, והיו ישיני נוקשות זו לזו, ולא יכולתי לפתוח את פי, כי ידעתי כי כאן במטה שוכב יהודי שמסתכל ישר אל תוך רום השמים). וכך עמד זמן מה באימה, עד שהבחין הרה"ק מראפשיץ בכך, מיד ניגש אליו וטפח על שכמו, ואמר לו: 'אליעזר! מיט חשק! (עם חשק!) ובזה נתן לו חיזוק, ואכן התפלל בהתלהבות כדרכו.

ברעווא דרעוויין, ענה המגיד מקאזניץ ואמר: 'דאס פייגאלע וואס האט אונז מחיה געוועזן מיט'ן קבלת שבת, זאל זינגען דרור יקרא' (הציפור שהחיייתה אותנו עם קבלת שבת, תשורר 'דרור יקרא'). והיה כ"ק מרן רבינו אומר, כי בזה זכה הרה"ק לקבל הסכמה ו'סמיכה' גם מן המגיד מקאזניץ.

• דרכו בקודש של הרה"ק מראפשיץ זי"ע היה לנסוע להרבה צדיקים, כדי לשהות במחיצתם ולהתברך מפיהם. והיה לו עבור זה תקופה קבועה בכל שנה, שבה היה יוצא מביתו ונוסע לבקר בהיכליהם של צדיקי דורו. ומנהגו אשר תחילת מסעו היה אצל הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע, ומשם היה ממשיך ונוסע אל הצדיקים האחרים. וכך גם בדרכו בחזרה אל ביתו, היה מתחילה עובר שוב בלובלין אצל הרבי, ומשם שב לביתו. ואמר על מנהגו הזה: 'א איד דארף אנהייבן מיט שמחה, און ענדיגן מיט שמחה' (יהודי צריך להתחיל עם שמחה, ולסיים עם שמחה). שהרי הרבי מלובלין הניח דגש גדול מאד על השמחה, וה'אור' בלובלין היה כל כולו שמחה, ולכן אמר הרה"ק מראפשיץ שפותח ומסיים אצלו את סדרי נסיעותיו.

פעם אחת לקח עמו בנסיעתו ללובלין את בנו הרה"ק הרבי ר' אליעזר מדזיקוב זי"ע, שהיה באותה עת אברך צעיר. ויהי בהיותם בלובלין, לפני שהמשיך הרה"ק מראפשיץ משם אל הצדיקים האחרים, פנה אל בנו הרה"ק ואמר לו: 'דו ביסט דאך נאך א אינגערמאן, ס'איז דא גענוג חסידות דא אין לובלין אויך. א אינגערמאן דארף זיך נישט אזוי פיל עוסק זיין אין חסידות. זיין און לערן דא אין לובלין, דא וועסטו האבן גענוג חסידות' (אתה הרי הינך עדיין אברך צעיר, גם בלובלין יש די והותר חסידות. אברך צעיר אינו צריך להתעסק כל כך הרבה בחסידות. שב וילמד כאן, כאן בלובלין יהיה לך די והותר חסידות). אמנם הרה"ק רצה מאד להמשיך עם אביו בנסיעתו, לפי שרצה לבקר בהיכלו של הרה"ק המגיד מקאזניץ זי"ע, שכבר היה אז לעת זקנותו, והרה"ק עדיין לא הספיק להכיר.

והנה לרבי מלובלין היה בן שהיה מתנהג באופן משונה (איש פלא), והרבי היה נותן לו כל מה שרצה וביקש. ונ"כ מרן רבינו זי"ע סיפר מעשה פלא בענין זה מה שהיה נוהג הרה"ק הרבי מלובלין למלא את כל בקשותיו, ולתת לו את כל מה שהיה רוצה. ואכמל"ב]. ובכן מחמת שהרה"ק רצה מאד לנסוע עם אביו הק' לקאזניץ, וראה כי אין הוא מרוצה בכך. הלך הרה"ק אל בן הרבי ואמר לו: 'איך בעט דיר, פועל ביים טאטן אז ער זאל הייסן מיין טאטן מיר מיט נעמען קיין קאזניץ' (במטותא ממך, תפעל אצל אביך שיצוה את אבי לקחת אותי לקאזניץ). הסכים הבן, ואמר לו 'א ודאי א ודאי'. מיד ידע הרה"ק כי הענין הזה מגוי וגמור בוודאות, והוא יכול כבר ללכת לארוז את חבילותיו להתכונן לנסוע. ואכן כך הוה, שהלך בן